הלכות בשר בחלב

סימן פז

באיזה בשר נוהג דין בשר בחלב והיאך נקרא בשול. ובו י"א סעיפים:

א (א) כתוב בתורה לא תבשל גדי בחלב אמו שלש פעמים (ב) אחד לאיסור בישול ואחד (ג) לאיסור אכילה ואחד (ד) לאיסור הנאה (ה) והוציא אכילה בלשון בישול לומר **א)** [א] שאינו אסור מן התורה (ו) אלא (ז) דרך (א) בישול [ב] אבל (ח) מדרבנן אסור בכל ענין. **ב)** [ג] (כל בשר בחלב **(א)** שאינו אסור מן התורה (ט) מותר (ב) (ד) בהנאה)

(טור ומרדכי כלל ל):

פז (סעיף א) **(א)** שאינו אסור מן התורה מותר בהנאה. רש"ל פרק כ"ה סימן ק' חולק על זה ועל מ"ש הרמב"ם (מאכלות אסורות פ"ט ה"ד) והמרדכי (ע"ז סי' תתכח) וס"ל מסברא להחמיר בהנאה. ואנו אין לנו אלא דברי הראשונים והאחרונים:

פז (סעיף א) **א)** שאינו אסור מן התורה אלא דרך בישול כו'. א) כלומר אבל לא ע"י כבוש ומליחה שאינו דרך בישול: **ב)** כל בשר בחלב כו' מותר בהנאה. טור ואיסור והיתר הארוך כלל ל' דין ה' וכן דעת המחבר בסעיף ג' דבשר עוף בחלב שאינו אסור באכילה אלא מדרבנן מותר בהנאה אף מדרבנן וכן דעת הרא"ה בספר החינוך מצוה קי"ג וכן דעת הרמב"ם פ"ט מהלכות מאכלות אסורות דין ד' להדיא וכן מאר דבריו בפירוש המשנה פכ"ה (משנה ו) וכן פירש הרב המגיד דעתו וכן הבין מהרש"ל פרק כל הבשר סימן ק' ושאר אחרונים דעת הרמב"ם ולא כמ"ש הב"ח (סעיף ג) דדעת הרמב"ם דבשר עוף בחלב אסור בהנאה מדרבנן כמו שאסור באכילה מדרבנן (ומה שכתב ה ב) ודוחק לומר דהאי לבשל לאכול הוא כו' כבר השבתי עליו בספרי ע"ש) ג) וכ"כ המרדכי פרק אין מעמידין והגהת אשר"י פרק בתרא דע"ז (סי' ג) מאור זרוע (הל' ע"ז סי' רפו) דע"י כבוש או ע"י מליחה מותר בהנאה וכ"כ המחבר לקמן סוף סימן ל"א (ס"ח) והוא מדברי האגור (סי' אלף רנד) שהביא בב"י שם (קמד: ד"ה כתב האגור) ומהרש"ל שם חולק על זה ואין דבריו מוכרחים:

ביאור הגר"א

פז [א] **שאינו כו'.** שם ק"ח עמוד א' ועיין רש"י שם ק"ד עמוד ב' ד"ה מתקיף כו' וכל שעל ידי האור הוא דרך בישול כמ"ש שם גזירה שמא יעלה ולא קאמר רק לאפוקי כבוש כמו שכתוב לקמן סוף סימן צ"א וכמ"ש בפרק ג' דפסחים (מ"ד ב') ופרק ו' דנזיר: [ב] **אבל מדרבנן כו'.** רש"י בפסחים שם וכמ"ש במתניתין דחולין קט"ז עמוד א' המעמיד בעור כו' ועיין תוספות דפרק ב' דעבודה זרה ל"ה עמוד א' ד"ה מפני כו': [ג] **כל בשר כו'.** (בעבודה זרה) שם עמוד ב' בין לרב חסדא בין כו' אבל לשמואל לא פריך. מרדכי שם (עיין בחידושי ר"ע וי"ל דהמרדכי ס"ל כמ"ש הרמב"ן והריטב"א בעבודה זרה שם דקושטא דמילתא נקט דסתם עור קיבה שלהם נבילה היא. וז"ש במרדכי שם וש דוחין היינו לפי תירוץ הרי"ם וכן לתירוץ תוספות דחולין קט"ז עמוד א' ד"ה המעמיד והרמב"ן וריטב"א בעבודה זרה שם בשם הראב"ד):

חידושי רע"ק

פז ג) **אלא דרך בישול.** [*ולי עיין פרי חדש דמדברי הר"ן נמוגיא דטעם חלב דכתב דבאסר כדי קליפה לא אמרינן דחמיכה עצמה נעשית נבלה היינו משום לתא דבשר בחלב אבל איסור כדי קליפה לא משכחת בבשר בחלב, והא משכחת לה בטעם חלב שנפלה על גלי דנאסר כדי קליפה, אלא על כרחך דסברא ליה להר"ן דגלי לא הוי בשר בחלב דאורייתא, דדוקא דרך מישול הוא דאסור ולא בגלי, וכתבתי זה באריכות בתשובה ב"ה] ובספרי חדש מסיק דגלי וכן עירוי לוגן לתוך חס הוי דאורייתא ועיין בים של שלמה פרק ג"ה (סימן מ"ה) דכתב דבשר חס שנגע בגמינה חמה איכא למימר דאסור רק מדרבנן עיי"ש וכתב בהגהת (ש"ד) [או"ה] שבסוף הספר (כלל ל' סימן ד') דחמיכה שנבשלה בחלב אסור לבשלה דעד כאן הוי איסור כבוש מדרבנן ועתה עובר על איסור מישול דאורייתא עכ"ל משמע דאם נתבשלה בחלב מותר לחזור ולבשלה ועיין כשירה הוי בשר בחלב וכן הקשו תוספות ומירצו כיון דהוי רק בשר בחלב דרבנן לא חיישינן לספיקא [*וא"כ אזדא דאיה זו דלענין איסור הנאה משום בב"ח לא חיישינן לספיקא] וכן למה שמירצו הר"י מיג"ש והרמב"ם דבאמת יש מהסתם שמים בחלב ואיסורו רק משום מעמיד ועל ידי מעמיד לא נעשה בשר בחלב וממילא בזה אזדא גם כן דאיסור דלענין הנאה משום בשר בחלב ליכא דהא משום מעמיד לא נעשה בשר בחלב. וכיון דהמרדכי לא סברא ליה להנך תירוצים יש"ר קושית תוספות דלמאי נקט נבלה הא בכשירה גם כן אסור משום בשר בחלב וצ"ע. גם קשה לי על תירוץ המרדכי דגמינות לא נאסרו בהנאה דבכשר מותר בהנאה וכן לפמ"ש תוספות לענין הנאה הוי ספק דרבנן מכל מקום עדיין קשה יהא גמינות דנכרי אסורים לעשות מהם מבשיל דאם הנכרי העמיד בעור ונבלע טעם בשר בחלב בכמשה כשעתה מבשל אסור הבלוע בתוך החלב הוי עתה מישול ועבר משום מישול בשר בחלב וגם

באר הגולה

פז ג) בריש"א מולין דף קט"ו:
ג) טור והרשב"א בתורת הבית:

גליון מהרש"א

פז א **כתב** בתשובות צמח צדק סימן צ"א גם במקום דבדיעבד מותר מכל מקום אם הרב אסר לו לעשות כן מתחלה ולא שמע ועשה לא מקרי דיעבד:

ב **אחד לאיסור בישול.** ובשר שנתבשל לחודיה וגם חלב מבושל אסור אח"כ לבשלם יחד ולא אמרינן ביה אין בישול אחר בישול דזהו רק בשבת ומיהו בכבר נתבשלו יחד ורוצה לבשלם שנית דייק סימן ק"ה במשבצות ס"ק ב' ד"ה עוד למדתי דשרי וסיים בצ"ע:

ג **אלא דרך בישול.** וצלי להפרי חדש הוי מן התורה וכן טיגון והמנחת יעקב סובר דהוי דרבנן ועירוי מכלי ראשון הוי ספק מן התורה וחם לתוך צונן אדמיקר כו' הוי דרבנן וכן כלי שני עיין פרי מגדים בפתיחה ד"ה עוד אדבר וע"ש ד"ה והנה נגע דבשר חם שנגע לגבינה חמה בלא רוטב אין דרך בישול ואסור רק מדרבנן ולח בלח אי שייך תתאה גבר עיין הר"ן שבת עלה כ"א ת"ר נותן אדם לתוך כו':

ד **מדרבנן אסור בכל ענין.** עיין בספר בדק הבית (בב"י ריש) סימן

(סעיף ג) **ג) אבל בשר טהורה בחלב טמאה כו'.** לשון הטור אבל בשר טהורה בחלב בהמה טמאה או בשר טמאה בחלב טהורה ובשר חיה ועוף אפילו בחלב טהורה אינו אלא מדרבנן ומותר בבישול ובהנאה עכ"ל וכתב הבית יוסף (קלח ריש ע"א) שלשון שאינו מכוון הוא דמה שכתב אינו אלא מדרבנן לא מצי קאי אלא לחיה ועוף בחלב טהורה דאי לבשר טהורה בחלב טמאה או איפכא אשכחן שאסרוה חכמים באכילה משום בשר בחלב וגם לא היה ענין לאסרו מדבריהם אחר שכבר הוא אסור ועומד מן התורה משום בשר טמא או חלב טמא כו' עד כאן לכך תיקן כאן הלשון ויפה כוון אלא שהב"ח (ס"א ד"ה ומ"ש ואינו) השיג עליו ופירש דהטור אתא לאשמועינן דמ"מ מדרבנן אסור משום בשר בחלב ונפקא מינה לענין חתיכה נעשית נבילה דס"ל (לקמן סימן ל"ב) דאינו אלא בבשר וחלב וכן לענין חתיכה הראויה להתכבד (סי' קא ס"ב) ע"ש וכן פירש הדרישה (ס"ק ב) ולפ"ז אפילו לדידן דקיימא לן חתיכה נעשה נבילה בכל האיסורים היה נפקותא בדבר ג) לענין מ"ש הרב בהג"ה סימן ל"ב סעיף ד' ע"ש ודוק ולפע"ד זה אינו דודאי לא אשכחן בשום דוכתא וגם לא אשתמיט חד מהפוסקים לכתוב כן וגם מפירוש רש"י והר"ן (פכ"ה דף קי"ג ע"א במשנה) (ר"ן מב:) משמע להדיא דלית בהו איסור משום בשר בחלב כלל אפילו מדרבנן וגם אין טעם כלל שחכמים יאסרוהו משום בשר בחלב דבשלמא בבשר עוף שייך שפיר גזירה שאם היו אוכלים בשר עוף בחלב היו אוכלים גם כן בשר בהמה בחלב וכדכתב הרמב"ם שם (מאכ"א פ"ע ה"ד) אבל מה ענין לגזור שבשר בהמה טהורה בחלב טמאה או איפכא יאסר משום בשר בחלב דהא בלאו הכי איכא למיחש למידי כיון דבלאו הכי אסור משום בשר או חלב טמא וזה נראה כוונת הב"י במ"ש וגם לא היה ענין לאסרו כו' דלא כמו שכתוב בלשון הב"ח דהא כבר אסור באכילה מן התורה ואי הוצרכו לגזור עליו והבין שהבית יוסף בא לומר דאין נפקא מינה בדבר אם הוא אסור משום בשר בחלב או לאו כיון שכבר אסור מן התורה ולכך השיג דנפקא מינה כו' אלא כוונת הבית יוסף כדפירשתי וכן עיקר לדינא בשגם שחתיכה הראויה להתכבד נופלת הוי מדרבנן וכדלקמן סימן ק"י (בראשו בב"י) גם הדרישה כתב בסוף דבריו אלא שעדיין קשה שלא מצינו זה בשום מקום שבשר טהורה בחלב טמאה או איפכא יש בו איסור דרבנן ושנעשית נבילה מדרבנן ע"כ:

נקודות הכסף

פז א) **ולא דקו רבנן בזה וכו'.** לא קשה מידי דמכל מקום משום בשר בחלב כל חד באפי נפשיה שרי ואי"כ חלב טמא וכן לענין נעשה נבלה משום בשר אע"ג דהוא בשר טמאה וכן בשר טהורה נעשה נבלה משום חלב אע"ג דהוא חלב טמאה וכן לענין חתיכה הראויה להתכבד מיהו בש"ך ס"ק ג' העליתי גם כן כהבית יוסף מטעמי אחריני ע"ש:

ביאור הגר"א

ב ג גדי לאו דוקא דהוא הדין שור שה
רעז [ד] ולא שנא בחלב אם לא שנא
בחלב אחרת אלא שדבר הכתוב בהווה:
ג ד אינו נוהג ו אלא (ה) בבשר בהמה
טהורה בחלב בהמה טהורה ג) אבל
בשר טהורה בחלב טמאה [ה] או בשר
(ו) טמאה בחלב טהורה (ב) מותרים

(סעיף ג) **(ב) מותרים בבישול ובהנאה.** ד) בעור בשר בשר טהורה בחלב טמאה או איפכא ובשר חיה כו' אינו אלא מדרבנן ומותר בבישול כו' הקשה בית יוסף דאם מן אחר הוא אסור באכילה מדאורייתא ולמה להו למיגזר עליו איסור בחלב לאכילה ד) ובדרישה (שם) ומו"ח ז"ל מתרצים דש נפקא מינה בגזרה זו דלהוי ט דין חתיכה עלמה נעשית נבילה שפירש לרבינו אפרים בסימן ל"ב (עוד קמן) דלא אמרינן כן אלא בבשר בחלב ולא דקו רבנן בזה בבודם בתקומה מונח דהא עיקר הטעם לרבינו אפרים דמחמיר בבשר בחלב אם מטעם שכל אחד בפני עלמו מותר רק בתערובות אסורים ונעשים גוף אחד כמו שמבא בית יוסף בשם התוספות (חולין ק. ד"ה בקדש) בסימן ל"ב (קמו. ד"ה ופסק) הה לא שייך כאן במין אחד טמא דהא בלאו הכי יש בו איסור מן התורה ואם כן הוי כשאר איסורים ואין לומר דרבנן גזרו בזה לומר חתיכה עלמה נעשית נבילה אבל אם בשר בחלב דאורייתא דאם כן גם בבישול והנאה היה להם לגזור כן כיון שאיסור אכילה יש בלאו הכי מן התורה והם החמירו על התערובת הכי נמי הוה להו להחמיר בזה ומדברים אלו הוקשה גם מ"ש עוד מורי ומו"ל דיש נפקא מינה לחתיכה הראויה להתכבד שנזכר בש"ע סימן ק"א (ס"ב) דאם נאסרה מחמת שקיבלה טעם בטלה מלבד בבשר בחלב גם זה ליתיה כלל דהא דהחמיר שם בבשר בחלב הוא מטעם

גליון מהרש"א

ו **אלא בבשר בהמה טהורה.** אף שהוא נבילה או טריפה. בית הילל:

אמרי בינה

ג) **לענין מה שכתב הרב בהג"ה סימן צ"ב כו'.** רצה לומר דאיתא שם דבלח בלח בשאר איסורין בהפסד מרובה לא אמרינן חנ"נ ובבשר בחלב אף בשר

באר הגולה

ג משנה וגמרא שם דף קי"ג:

ד שם במשנה:

דגול מרבבה

פז [א] **או בשר טמאה בחלב טהורה וכו'.** ובשר נבילה וכן חלב אסור לבשל בחלב מן התורה ולוקה על בישולו אבל באכילה אין בו איסור בשר בחלב וכל זה מבואר ברמב"ם פ"ט מהלכות מאכלות אסורות הלכה ו' ואמנם אם הוא אסור בהנאה אינו מבואר בדברי הרמב"ם אבל בפירוש המשניות במסכת כריתות פרק שלישי במשנה יש אוכל אכילה אחת מבואר שם בדברי הרמב"ם שאינו אסור בהנאה ע"ש בנקודה הנפלאה שבאר שם ואף שלדברי התוס' במסכת חולין דף ק"א ע"א בד"ה איסור כולל שבמקו שאיסור הנאה לא מקרי איסור מוסיף אין הכרח לדברי הנקודה הנפלאה הא מכל מקום לא מצינו להתוס' בפירוש שיחלקו על דינו של הרמב"ם שהיכא שאינו אסור באכילה משום בשר בחלב אינו אסור בהנאה ולכן הסומך על זה במקום הפסד לא יפסיד:

נקודות הכסף

פז ב) **ולא דקו רבנן בזה וכו'.** לא קשה מידי דמכל מקום משום בשר בחלב כל חד באפי נפשיה שרי ואי"כ חלב טמא וכן לענין נעשה נבלה משום בשר אע"ג דהוא בשר טמאה וכן בשר טהורה נעשה נבלה משום חלב אע"ג דהוא חלב טמאה וכן לענין חתיכה הראויה להתכבד מיהו בש"ך ס"ק ג' העליתי גם כן כהבית יוסף מטעמי אחריני ע"ש:

ביאור הגר"א

והמצוה הקפ"ז היא שהזהירנו מאכול בשר בחלב והוא אמרו גם כן לא תבשל גדי בחלב אמו פעם שניה. רוצה בו איסור אכילה. ובגמר חולין (שם) אמרו בשר בחלב לוקה על בישולו ולוקה על אכילתו. ובגמר מכות (כח:) אמרו המבשל גיד הנשה בחלב ביום טוב ואכלו לוקה חמש לוקה משום אוכל גיד הנשה ולוקה משום מבשל גיד ולוקה משום מבשל בשר וחלב ולוקה משום אוכל בשר בחלב ולוקה משום הבערה. ושם אמרו אפיק הבערה ועייל עצי הקדש ואזהרתיה מהכא ואשריהם תשרפון באש לא תעשון כן לי"י אלהיכם. ובגמר חולין (שם) אמרו להכי אפקה רחמנא לאכילה בלשון בישול כי היכי דאבישול לאקי אאכילה נמי לאקי. ובשני מפסחים (כה:) אמרו בבשר בחלב להכי לא כתב ביה רחמנא אכילה בגופו למימרא שלוקין עליו אפילו שלא כדרך הנאתו. וזכור זה:

ובכאן ראוי לי שארמוז על שורש גדול שלא קדם לי זכרו. וזה שאמרו ית' לא תבשל גדי בחלב אמו נכפל בתורה שלשה פעמים (משפטי' כג, ס"פ תשא, רמה יד). ואמרו מלמדי הפירוש שכל לאו מהם הוא לענייַן, אמרו (מכילי' משפטי' חולין קטו: וש"נ) חד לאיסור אכילה וחד לאיסור הנאה וחד לאיסור בישול. ולמקשה שיקשה ויאמר לאי זה דבר מנית איסור אכילתו ואיסור בשולו שתי מצות ולא תמנ' איסור הנאתו מצו' שלישי', הנה ידע המקש' שאיסור הנאה אין ראוי שיימנה מצוה בפני עצמה מפני שהוא ואיסור אכילה ענין אחד. שהאכילה מין ממיני ההנאה. ואמרו ית' בדבר שהוא לא ייאכל אמנם הוא דמיון מדמיוני ההנאה. והכוונה שהוא לא ייהנה בו לא באכילה ולא בזולתו. והוא אמרם ע"ה (פסחי' כא: וש"נ) כל מקום שנאמר לא תאכל לא תאכלו לא יאכל אחד איסור אכילה ואחד איסור הנאה במשמע עד שיפרט לך הכתוב כדרך שפרט בנבילה, שביאר היתר התועלת בה והוא אמרו (רמה יד) לגר אשר בשעריך תתננה ואכלה וכו'. ולפי השרש הזה אין ראוי שיימנה איסור אכיל' ואיסור הנאה שתי מצות. ואילו מנינו אותם שתי מצות בבשר בחלב היה ראוי כמו כן בחמץ (ל' קנז) ובערלה ובכלאי הכרם (ל' קנב-ג) שיהיה בכל אחד מאלו הארבע מצות איסור הנאה מצוה בפני עצמה. ומצד שנפל באלו ולא מנה זולת הלאו שבא באיסור אכילתם לבד ובכלל זה איסור הנאה כמו שהנחנו כמו כן יפול בבשר בחלב. ונשאר בכאן שאלה אחת לבד. והיא כי יש לאומר שיאמר אחר שאיסור הנאה יגיע מאיסור אכילה כמו שבארו ע"ה לאי זה דבר היה צריך הכתוב אל לאו שלישי בבשר בחלב עד שתיאסר בו הנאתו כמו שבארנו. הנה תשובת זה שהוא הוצרך אל זה מפני שלא בא בבשר בחלב לא תאכל ממנו שממנו נאסרו האכילה וההנאה ולפיכך

ציונים

חסר בד'. רד"ה ומאלו הכתובים וכ"ה בס' הבתים, בערבי אלבצרון שבהגו לתרגמו „הכתובים" רק כשהכוונה למקראות שאל כשהכוונה לדחז"ל (כגון בגד"ד שר"ל שיתבאר כך מלשונות חז"ל בענין המלקות דמלה ופוטיפא שלא הזכירו שצריך שיעור כזית כדי ללקות) תורגם תמיד „הלשונות". כל ד"ה והנה במא"ם ספי"ז. המשהה עפה"ד הביאו הרא"ם שמיני יא יג. [וכתב רח"ה שהובא מפה"מ בפי' המזרחי (שחובר קודם שנדפס פה"מ) גם במשפטים כב כז מל"מ ס וסס כג יג משרש ד, ס"פ תשא מל"מ קפז, אמור כא יב משרש ח עמ' קמג, ובכולן קצת שינוי לשון]. עובר מי הוי מה"מ ערעק"א והמפתח למא"ם ושד"ח פאת השדה כללי' מע' נ מי' ח. שי' ג והוא כלי המציצה בס' הבתים חסר, בערבי מחג'מה' אלחג'אס ובמא"ם כלי זכוכית של ספרין שגורעין בהן את הדם. שי' ד הדברים הנמאסים בס' הבתים הלכלוכין ובן'-איוב הדברים הלכלוכים הנמאסים וכעי"ז בערבי. שי' ה המגונים (בע' אלקד'רה) שירחיקום בס' הבתים המלוכלכים [בן'-איוב נוסף המכוערים] אשר ימאסום נפשות (בערבי אלקד'רה תעאפהא אנפס):

קפ-א חינוך מ' תעב ומ' עג, מא"ם פ"ד ה"א וה"ו:

קפא שי' ח כטרפה בד' טרפה. שי' ז"ח שיצא הוץ למחיצתו עי' סדר-המצות סי' קנ לאמה אין זה נאמנה בפ"ע לשי' הרמב"ן בלאו שבכללות. שי' יג הבשר כולם יקראו בד' וכי"ה בשר יקראו כלם בשר בשדה. סד"ה והמלוה אבר כ"ה בד"י וכי"י, בתיקוני סדר-המצות ובד"ח בשר, בערבי וס' הבתים [ובגמ'] בשר מה"ח ובשר מן הטרפה ועי' ירוש' חיר פ"ו ה"א לא תאכלו כל נבלה כו' טרפה מנין כו' כל נבלה לרבות הטרפה כו' (וכ"ה בספרי פ' רמה ע"ש) ובשר בשדה טרפה לא תאכלו אל תהא תולש ואוכל מן הבהמה כדרך שאתה תולש מן הקרקע ואוכל ועי' ירוש' ערלה רפ"ג ופסחים רפ"ב מה פירש לך בשבר מן החי ובשר בשדה טרפה (רח"ה). ד"ה וכבר שי' א-ד במצוה עד בעבור בד' בזו ובמנו' שלפניה בבהמים לבד, והשאר חסר. קרוב לפה"ד העירו (בד' בטעות העידו) עליו וכ"ה בערבי ד' ירושלם, בס' הבתים למדוהו בערבי ד' פארים. ד"ה אבל שי' ד לוקה מדרבנן מרדות וחזר בו בחיבורו, כ"כ הרמב"ן ש"ב עמ' פב ע"ש ועמגמ"ש (עמ' ס ופח:) וקנ"ס עמ' נט ופר"ח יו"ד רפ' כט. בפה"ד ההם עד מצות שבפד"ה ובפ' כד' בגמ' חולין ובסוף מכות התבארו משפטי אלו עם מצוה. בסוף בכי"מ וכי"ה משפטי דיני אלו:

קפב חינוך תנב, מא"ם פ"ה ה"א-ג. שי' ב-ג שנחתך עד שהוא בס' הבתים שנחתוך ממנו פרק והוא אי ונאכל הפרק ההוא בכללו ואפי' יהי' דבר מועט וכ"ה בקצת כי"י ערבייס אבל בערבי הגד' כלפנינו, חוץ מן שנחתוך ונאכל (רח"ה) וכ"פ במא"ם: קפג חינוך תנג, מא"ם פ"ח ה"ב:

קפד-ה חינוך קמ"ז-ח, מא"ם רפ"ו ורפ"ז. **קפה** שי' ד וגדר בד' וכי"ה וגזר וכס' הבתים וחייב ובערבי וגן (ר"ל ואמר קרא):

קפו-ז חינוך נב קיג, מא"ם רפ"ם: **קפז** שי' ד ולוקה מע"פ שלא מ' בתורה וק' לשי' רבינו (רמב"ן ש"ב סח:). שי' ו חמש בד' ובערבי דפוס ירושלם המש מלקיות. שי' ו-ח גיד עד משום הבערה בד"י ומבשל ומשום מבשל בשר וחלב ומשום הבערה ובד"ח הושלם החסר כמ"ש סדר המצות מסברא עפ"י הגמ'. ד"ה ובכאן שי' ד מלמדי הפירוש כ"ה בערבי (רופה' אלתפסיר) ובן'-איוב, בד' ובכי"י בן'-תיבון ואמר מלמד שכל, ועפ"ה. שי' ו הנאה להרמב"ן (שם) הנהנה לוקה, ועמגל"מ יסוה"מ פ"ה ה"ח שלרבינו אינו לוק', וי"א שלוק' (פרי תאר רפי' קפז). רע"ב שלישית בד' בפ"ע. שי' ה דמיון בערבי מת'ל (וכבר תרגמו ר"י ן'-תיבון דמיון בהקד' פ' הטרפות ד"ה שער). ייהנה בס' הבתים יקבל תועלת ובערבי יסתנפעו. שי' ט התועלת בס' הבתים ההבאות ובערבי אלסתנפעו. שי' יד הארבע מצות בד' ב' מצות אם. שי' עו שנפל באלו בד"י שבפל מאלו. שי' מז באיסור אכילתם בד' באכילתה. בפה"ד נפל... יפול בערבי סקנו... יסקנו. ד"ה ונשאר הביאוהו בשינוי לשון החינוך והרא"ם פ"פ תשא. שי' ג יגיע וכ"ה בערבי ד"פ יחלל ותרגמו ן'-איוב (כדרכו) יעלה בידיבנו, בערבי ד' ירושלם יפסס (יובן). כמו שבארו ע"ה וכ"ה בערבי והבתים (ובכי"מ בלי ע"ה) וחסר בד' וכי"ה. שי' ד שלישי חסר בד'. שי' ה עד שתיאסר בו בד' לאסור. שי' ו בא בד"ח כתב ובן'-איוב [ובע'] בא כתוב (בהבתים בטעות הכתוב). בבשר בחלב חסר בד' וכי"ה. סע"ב ממנו לית' בע' והבתים והו"ל רח"ה. שממנו כ"ה בכי"י וד"ח, בהבתים ובערבי אשר ממנו, בד"י שמענו (ולכן כ' לחס יהוד' לעיל שצ"ל שאילו כתב תחת שלא בא). בלסרו בד' יסרו ובהבתים תיאסר.

המנין הקצר **קפ** שלא לאכול מתה שנ' לא תאכלו כל נבילה:

קפא שלא לאכול טריפה שנ' ובשר בשדה טריפה לא תאכלו:

קפב שלא לאכול אבר מן החי שנ' לא תאכל הנפש עם הבשר:

קפג שלא לאכול גיד הנשה שנ' על כן לא יאכלו בני ישראל את גיה"נ:

קפד שלא לאכול דם שנ' וכל דם לא תאכלו:

קפה שלא לאכול חלב שנ' כל חלב שור וכשב ועז לא תאכלו:

קפו שלא לבשל בשר בחלב שנ' לא תבשל גדי בחלב אמו:

דוקיה מסיני. ומס יאמר מפני שהקב יאתו יין נסיכם הוא אחרי כן
רת האזינו, זה דבר שאינו ראוי לשמעו. וברמאון שלאחיאת חולין (דז:)
רו כן על יהושפט שהיה נהגה מסעודת אחאב הכי השתא בשלמא
יים סתם יינן הוא ועדיין לא נאסר יינן שלגויים אבל אכילה משומד לע"ז
משומד לכל התורה כולה. וכך
בירו בפרקי ר' אליעזר הגדול (פמ"ז)
ל המעשה הזה התחילו באיסור
תם יינן מתחלה, אמרו רבי אליעזר
גודעי אומר עמד פינחס והחריס
ל ישראל בסוד שם המפורש ובכתב
בכתב על הלוחות ובחרס ג"ר העליון
בחרס ג"ר התחתון שלא יאתה אדם
ישראל מיין שלגויים כי אם ברפס
אליסס. אבל עם כל זה לא פשט
יסורו בכל ישראל עד שבא דניאל
בזר ותלמידי שמאי והלל והשלימו
יסור בשתיה ובהגיה כיין שנתנסך
מם.

וכתמה מדברי הרב שהוא ז"ל
יאמר במצות כ"ה שכל מה שהוא
וע"ז מגוף העבודה זרה ומבתיה שהן
ומשין שלעבודה זרה ומכל מה
יתייחס אליה, שהוא תקרובת שלה.
כל אסור בהנאה והוא בלאוין של
לא תביא תועבה אל ביתך ובלאו דלא ידבק בידך מאומה מן
חרם, ואם כן למה יבקש ביין נסך לאו אחר מהיקשא. ובחבורו
גדול כתב במצות כ"ה שלא ליהנות בעבודה זרה ובכל משמשיה
בתקרובת שלה וביין שנתנסך לה שנאמר ולא תביא תועבה אל ביתך

ובסיפרי (פ"פ בלק) גם כן כשזכרו תואר התפשט ישראל בשטים לזנות את בנות מואב אמרו והוא היה נכנס והצרצור מלא יין אצלה מיין העמונים ועדיין לא נאסר יינן שלגוים לישראל אמרה לו רצונך שתשתה וכו'. והנה מאמרם ועדיין לא נאסר יינן שלגוים יש ראיה כי אחר זה נאסר בלא ספק, ואולם אמרם (שבת יז:) כי בכלל שמנה עשר דבר שגזרו שמכללם יינם וכן גם כן אמרם (ע"ז נו.) שאני יין נסך דאחמירו ביה רבנן, הנה הם ירצו בזה סתם יינם לא יין נסך עצמו. אולם יין נסך עצמו הנה הוא אסור מן התורה. וכבר ידעת אמרם (ע"ז ל: לא.) שלשה יינות הם וכו'. וכבר התבארו משפטי מצוה זו בפרקים האחרונים מעבודה זרה:

וחזר וכתב במצות קל"ד שלא לשתות יין נסך שני יאתו יין נסיכם. ואם
חשב להלקות השותה יין נסך מלקות בשני עצמו כענין שהזכיר (ל"ת נה)
במבשל בעני אסרה וכן הוא מחייב בכל הנהגה מגוף עבודה זרה ומשמשיה
ומקרובת שתים ואולי ירצה לחייב בשותה יין נסך שלא, והלא לא פרש
בו הכתוב לאו אלא שהקישו לזנות
אחר חלב זבחימו יאכלו יאתו יין
נסיכם. ועוד תימה גדול שהוא ז"ל
טורח במאמר הזה ללמד על יין נסך
שיהא איסורו בשתייה מן הכתוב והוא
אלו בכלל תקרובת עבודה זרה
שאסור אפילו בהנאה מן התורה.

ועוד הנה אלא הרב ריבוי הלאוין
אינם מרבי מלקיות [ערמב"ן קנת.] ואלו
עוד ההיקש איננו נמנה מן התורה מן
העיקר השני הבא בשעריו בתחלת
המאמר הזה. וכל אלה עניינים
משתבשים. אבל ביאור הדבר הזה
כך הוא, שתקרובת עבודה זרה אסור
הוא בהנאה מן התורה. וזה נתבאר
בגמר קמא בפרק מרובה (עא:)
בסוגיית השוחט לעבודה זרה משלש
תשלומי מרבעה וחמשה ונתבאר עוד
בשחיטת חולין בפרק השוחט (מ.)
בסוגיית השוחט בשבת בחוץ לעבודה
זרה חייב שלש חטאות. איננו צריך להאריך בביאור דבר זה כי ברור הוא
לכל בקי בסוגיות ההן. והכתוב שמורה על זה האיסור דכתיב (פ' תשא לד)
וזבחו לאלהיהם וקרא לך ואכלת מזבחו. ואיסורו בהנאה למדו
אותו (ע"ז כט:) מדכתיב וילמדו לבעל פעור ויאכלו זבחי מתים מה מת

מגילת אסתר

אסור בהנאה אף תקרובת ע"ז אסור בהנאה וכן למדו ממנו ג"כ שאין
ו בטול שאמ' בע"ז ר"פ ר' ישמעאל מניין לתקרובת ע"ז שאינה
בטלה עולמית שנ' ויצמדו לבעל פעור ויאכלו זבחי מתים מה מת
אין לו בטלה עולמית אף תקרובת ע"ז אין לה בטלה עולמית. ומשמשי
ע"ז הם בלאו אחר והוא לא תחמד כסף וזהב עליהם ולקחת לך
כמשנ"ת בפ' ר' ישמעאל דאמר עמהם דומיא דעליהם מה עליהם
דבר של נוי אסור שאינו של נוי מותר. וע"ז עצמה יש לה לאו אחר
הוא לא ידבק בידך מאומה מן החרם וכמו ששנינו בפ' כל הצלמים
ר' יוסי אומר שוחק וזורה לרוח א"ל אף היא נעשית זבל וכתיב לא
דבק בידך מאומה מן החרם ולוקה נמי משום ולא תביא תועבה אל
ביתך אבל המשמשין אמר שנראין הדברים שאינן בכלל ולא תביא
תועבה אל ביתך שאילו היה כן ילקה עליהם שלש משום לא תחמוד
משום ולא תביא ומשום ולא ידבק אבל ע"ז בלבד היא שנקראת חרם
כתיב כי חרם הוא ולא משמשיה ותקרובת שלה. ואמר כי מה ששנו
במשנה בפ' ר"ע לענין שבת ר' יהודה אומר אף המוציא משמשי ע"ז
ל שהוא שנא' לא ידבק בידך מאומה מן החרם שנראה מכאן
שהמשמשים הם בכלל לאו דלא ידבק מן החרם אינו כן כי רצו בלשון
משמשי' בזה המקום כל הדברים שמשתמשין בענינה והוא כל הנאסרין
בה בהנאה בגופה והתקרובת והנויין והמשמשין ובאו לומר לנו שאסור
ל אלו הדברים הם במשהו והביאו ראיה ממש"נ בע"ז ממש מאומה
ומשמע דאחשבה רחמנא בכל שהוא וכל הנאסרים שוים בדין זה.
אמר עוד כי מ"ש הרב שנתפרסם בתלמוד שיש מלקות ביי"נ שזה
לא ראה אותו בשום מקום אבל יתכן שילקה מפסוק וקרא לך ואכלת
מזבחו שפי' הפסוק הוא פן תכרות ברית ליושב הארץ ופן יקרא לך
ואכל מזבחו והוא לשון מניעה כאמרם השמר פן ואל אינו אלא ל"ת:
ונ"ל שכן הוא כאשר הודה הרמב"ן בעצמו [שנא.] שלא הבין דברי
הרב כי ראייתו אינה על שיי"נ אוסר במשהו רק על אמרם כל איסורים
שבתורה שמשמע שהוא מה"ת. ואף אם נאמר שראיתו היא משום
שהוא במשהו גם זה יתכן שהרי לא מצינו איסורים דרבנן במשהו.
ומה שאמרו ביי"נ בפ"ב דע"ז כל דתקון רבנן כעין דאורייתא תקון
אינו על שיעור משהו רק הביאו זה כדי שנאסור כלים של חרס
שנשתמש בהם יי"נ משום שאינו יוצא מידי דופיו לעולם. ומה שהביא
מהתוספתא שאומ' שהוא במשהו, זהו ביין נסך ממש. ומה שאמר
שהרב ג"כ כתב כן בחבורו הגדול, אני לא ראיתי לו זה הדעת שם *

אבל אדרבה כתב בר"פ י"א מהל' מאכלות אסורות השותה מסתם
יינם רביעית מכין אותו מכת מרדות. הרי שלא כתב שסתם יינם
במשהו. ומה שאמר עוד [שנא:] שהמאמר שהביא הרב מספרי ומפרק
הלק שאומ' ועדיין לא נאסר להם יין של גוים שהוא בסתם יינם, נ"ל
שביין נסך ממש הוא. וראיה ממה שאמרו בזה המאמר ועדיין לא
נאסר יין עמוני. ולא סתם יינם. ומה היה צריך להזכיר יין עמוני.
והלא יין של כל הגוים היה בכלל סתם יינם. אלא בודאי יין עמוני
היה יין נסך ממש. ועוד אני אומר שאז כל יינם היה יין נסך ממש
שכן אמרו בפרקי ר"א פמ"ז בענין פנחס כשהחרים על שתיית יינם
אמר שכל יינם של גוים לע"ז ולא עוד אלא שהן לוקחים ראשית
תירושם לע"ז. ומה שהביא מהתנחומא שהנשים הללו היו מפתות
אותם בדבר התר, נ"ל שהמאכל בלבד היה דבר מותר שהיה משלהם
ואחרי התחילם בהתר היו נותנות להם דבר אסור והוא היין. ומה
שאמר שאם זה המאמר יתפרש ביי"נ ממש אם כן יהיה מדרבנן
מאחר שנאסר אחר כך, נ"ל כי גם שנאסר אח"כ על זה לא נאמר
היותו דרבנן שמשה אסרו לנו מעצמו כי מה שאמרו כל התורה כלה
נאמרו כללותיה ופרטותיה ודקדוקיה מסיני אין פירושו שבסיני נתן (לו)
[לנו] משה את התורה כלה שהרי לא נזכר כי שמענו שם רק עשרת
הדברות אבל פירוש המאמר הוא כי משה שמעה כלה בסיני ואח"כ
נתנה לנו מעט מעט כל מצוה ומצוה עד כי בשנת ארבעים השלים
לצוות לנו את כל מצותיה. ואף משה רבינו לא שמע כל התורה
בפעם א' בסיני רק במשך כל הארבעים שנה כדמשמע בגיטין בפ'
הניזקין (פא.) בענין פלוגתא אי תורה מגילה ניתנה או חתומה
ניתנה. ומה שאמר עוד שבפרקי ר"א אומ' שבמעשה הזה עמד
פנחס וגזר שלא ישתו סתם יינם וא"כ זהו שנאסר להם אח"כ, הנה
בפרקי ר' אליעזר שלי אין כתוב סתם יינם רק יינם של גוים והיינו
יין נסך ממש כמו שמסיים שם שכל יינם הוא לע"ז ואף אם תמצי
לומר שאין חילוק באלו הלשונות ושסתם יינם לא היה בכלל ע"ז
ועליו היתה גזרת פנחס מ"מ נ"ל שכשאמ' ועדיין לא נאסר יין של
גוים לאו בגזרת פנחס קא מיירי אלא באיסורו מה"ת כי גם שבמעשה
הזה גזר פנחס זאת הגזרה נאמר שאז ג"כ צוה משה על היי"נ ממש
ועליו הוא שאמרו ועדיין לא נאסר יין של גוים. ומה שאמר עוד כי
התימה מהרב לבקש לאו אחר ליי"נ שהרי הוא בכלל תקרובת ע"ז
ונכלל בולא תביא תועבה ובלא ידבק, נ"ל שבודאי כונת הרב היא
להלקותו שלש כמו שחייב ג"כ במבשל בעצי אשרה שתים בלאו כ"ה
בסמ"ק שלו. ומ"ש בעל זוהר הרקיע בלאו ע"ד שאין כונת הרב

* כך כתוב מפורש במקום שלנו מלנו (דברי-אמת קונט' דברי-סופרים סי' ד).

ד) ובשר חיה ועוף כו' ואף באכילה כו'. דעת המחבר דבשר חיה ועוף אינו אסור באכילה אפילו דרך בישול אלא מדרבנן ומותר בהנאה ובבישול לגמרי ה) ומהרש"ל (ים"ש פכ"ה סי' ק, מכונות סי' פה ס"ק ד) והב"ח תלו עצמן בדברי מהרא"י בהגהת שערי דורא סימן ע"ו (אות ד ד"ה אבל) במה שכתב קשה להקל נגד התוס' (קד: ד"ה עוף) לכך פסקו דבשר חיה ועוף בחלב דאורייתא ובספרי החזקתי דברי האומרים שהוא מדרבנן מן הש"ס והבאתי שם שכן דעת הרבה פוסקים מאד ושאף מהרא"י לא קאמר אלא שקשה להקל נגד התוס' שלא לאכול גבינה אחר בשר עוף מיד אבל מודה לדינא דבשר עוף בחלב דרבנן שהרי כתב בהגהת שערי דורא סימן (ס"ט) [ע'] (ס"ק ג) דבילים גמורות מותר לאכלן בחלב משום דבשר עוף בחלב דרבנן הקילו (וכ"כ ר' נתן שפירא במנחת שעריס סימן (ס"ט) [ע'] (אות מ') שמהרא"י תופס עיקר כבה"ג (סי' טז הל' יו"ט) ע"ש) ואף שהתוספות תלו דין אכילת גבינה אחר בשר עוף בזה דבשר עוף בחלב דאורייתא או דרבנן מכל מקום אין זה מוכרח כמו שכתבתי שם וגם מדברי התוספות עצמן שם משמע שאין מוכרח לומר כן אלא שבאו לישב מנהג העולם ע"ש ובאמת י"ל דרך אחרת דאף למאי דקיימא לן בשר עוף בחלב דרבנן אסור לאכול גבינה מיד אחריו וכדלקמן ריש סימן פ"ט והא דתני אגרא עוף וגבינה נאכלין באפיקורן מפרשינן כמו שמפרש הרמב"ם (מאכ"א פ"ט הכ"ז) וסייעתו ומביאו בית יוסף סימן פ"ט (קלט: ד"ה אבל) דהיינו באוכל גבינה ואח"כ עוף ועוד יש לחלק בכמה גווני והרי כתב הרמב"ם סוף פ"ב מהלכות ממרים (ה"ט) שהאומר בשר עוף בחלב אסור מן התורה עובר בכל תוסיף ע"ש: **ה) אבל דגים כו'.** כתב העטרת זהב וז"ל ומ"מ אין לאכול דגים בחלב מפני הסכנה כמו שנתבאר באורח חיים סימן קע"ג עכ"ל ובאמת נמשך אחר הבית יוסף שכתב כן אבל הוא טעות כי לא נזכר שם אלא דדגים עם בשר אסור משום סכנה אבל בחלב לא שמענו ולא ראינו וכל יומא ויומא נהגינן הכי לבשל דגים בחלב ולאכול גם בדברי משה השיג על הבית יוסף בזה וכן בספר באר שבע דף ק' (שו"ת סי' לה) ושאר אחרונים השיגו עליו בזה וגם בש"ס פרק כילד צולין (דף ע"ו ע"ב) משמע בהדיא דלית ביה אפילו משום סכנה ע"ש והוא פשוט: **ו) ונהגו לעשות חלב** שהחמיכה עצמה נעשית נבילה כמבואר בבית יוסף שם (קס: ד"ה ומ"ש ודוקא) בשם תורת הבית (האורח כ"ד ש"א יג:) (וסמ"ק) [וסמ"ג] (לאוין קמ קמא נג.) וספר התרומה (סי' כ) דכיון דנתבשל בשר בחלב נעשה גוף אחד של איסור משא"כ בשאר איסורין כו' עכ"ל וכאן לא שייך לומר כן דיש באחד מהם איסור דאורייתא בלאו תערובת בשר בחלב משום הכי הוי בשר בחלב שלו על כל פנים לא גריע משאר איסור בלוע ואין בו משום ראוי להתכבד ומלבד כל מה שזכרנו אין מקום לומר שרבנן גזרו שיהא איסור אכילת בשר בחלב במין אחד טמא דלא מצינו זה בגמרא ולא בפוסקים כלל אלא בבשר עוף לחוד יש פלוגתא ואדרבה במתניתין (חולין קיג.) תנן בבהמה טמאה מותר בבישול והנאה ופירש רש"י אבל אכילה לא הזכיר דמותר כיון דיש איסור מחמת טומאה שמע מינה דבלאו טומאה אין שום שייכות איסור בזה דאם לא כן היה למתניתין להזכירו אלא פשוט דבמין אחד טמא הוי כשאר איסורין ממש אלא ברור דמ"ש הטור שאינו אלא מדרבנן לא קאי רק אבשר עוף ולא כלל בשר טמא או חלב טמא עמו רק לענין שיהא מותר בהנאה ובבישול כמ"ש ב"י ומשום הכי יפה עשה בש"ע שלא העתיק זה ומורי ואמי ז"ל כתב דאינו נכון ולי נראה שהדין עמו בבירור ולפי מה שנתבאר בשם רש"ל (מאורי מהרש"ל על הטור) שהגיה בטור תיבת לא קודם ובשר חיה כו' אמי שפיר טפי דאין כוונת הטור רק להשמיענו שיש שם היתר בישול והנאה: **(ג) אבל דגים כו'.** בית יוסף (קלא: ד"ה דגים) כתוב ומכל מקום אין לאכול דגים בחלב מפני הסכנה והוא ט"ס וצריך לומר עם בשר כמוזכר באורח חיים סימן קע"ג וכ"כ בדרכי משה (אות ד) ו) שנתערב להבית יוסף כאן בשר בחלב ובלבוש (סעיף ג) העתיק כמו שהוא בבית יוסף ואינו נכון: **(ד) כמו שנתבאר לעיל סימן ס"ו גבי דם.** בדרכי משה (סי' סו אות ט) ומורת חטאת כלל ס"ב (דין ח) כתב שרש"ל (ים"ש פכ"ה סי' נב) למד מדם דגים לאסור לאכול בשר עוף בחלב של שקדים אלא אם כן הביאו משקדים אצלו משום מראית עין ודחה דבריו שאין ראייה מדם שמצינו בו איסור כרת משא"כ בבשר עוף בחלב שהוא דרבנן ואפילו בבהמה אינו אסור אלא דרך בישול דוקא הלכך לא חשו בזה למראית עין ע"כ ב) ואף כי דברי רמ"א נכונים וכבר נתפשט המנהג כן מכל מקום נראה שיש לחוש

ה) ובשר חיה ועוף כו' מותר בבישול ובהנאה אף באכילה אינו אסור אלא מדרבנן (ג) ה) ו אבל דגים וחגבים אין בהם איסור אפילו מדרבנן:

הגה ו) ונהגו לעשות מלח מקדיש ומניחים בה בשר עוף הואיל ואינו רק מדרבנן אבל בשר בהמה יש להניח אצל החלב שקדיש משום מראית העין (ד) כמו שנתבאר לעיל סימן ס"ו לענין דם (ד"ע):

באר הגולה

ה שם וכרבי עקיבא הרא"ש בשם הרי"ף והרמב"ם בפ"ט מהמ"א (וכן דעת בה"ג וטור ורש"י בחומש וברטנורה וגאונים ורמב"ן ורשב"א ור"ן וכרבינו יהונתן ולדה לדרך וכל בו והרא"ה וספר ירחים קמ"ח והגהות אשר"י משם אור זרוע וכן נראה דעת סמ"ג וסמ"ק):

ו כאוקימתא דרב אשי שם דף ק"ד:

גליון מהרש"א

ז **ובשר חיה ועוף אפילו.** ויש שחיה חמור מן עוף סימן פ"ט ס"ק י"ד:

ח **מותר בבישול ובהנאה.** עיין ש"ך ס"ק ו' וס"ק ז':

ט **הואיל ואינו רק מדרבנן.** עיין פ"ק דביצה מתניתין בית שמאי אומרים אין מוליכין את הסולם לשובך כו' מ"ש בהר"ן שם (ד: ד"ה ומיהו):

אמרי בינה

ה) **ומהרש"ל והב"ח תלו עצמן כו'. במ"ש קשה להקל נגד התוספות כו'.** רצה לומר דאיתא בפרק כל הבשר תנא אגרא עוף וגבינה נאכלין באפיקורן (היינו דרך הפקר שאינו נזהר בהן) וכתבו שם התוספות וז"ל והעולם נהגו שלא לאכול גבינה אחר בשר כלל ואפילו אחר עוף ואף על גב דתני אגרא עוף וגבינה נאכלין באפיקורן דמשמע דאוכל עוף

מוכרח לומר כן אלא שבאו לייסד מנהג העולם ע"פ [illegible]
דרך אחרת דלף למאי דקיימא לן בשר עוף בחלב דרבנן אסור
לאכול גבינה מיד אחריו וכדלקמן ריש סימן פ"ט והא דתני אגרא
עוף וגבינה נאכלין באפיקורן מפרשינן כמו שמפרש הרמב"ם
(מאכ"א פ"ט הכ"ז) וסייעתו ומביאו בית יוסף סימן פ"ט (קלט: ד"ה
אכל) דהיינו באוכל גבינה ואח"כ עוף ועוד יש לחלק בכמה גווני
והרי כתב הרמב"ם סוף פ"ג מהלכות ממרים (ה"ט) שהאומר בשר
עוף בחלב אסור מן התורה עובר בכל תוסיף ע"ש: **ה) אבל
דגים כו'.** כתב העטרת זהב וז"ל ומ"מ אין לאכול דגים בחלב
מפני הסכנה כמו שנתבאר באורח חיים סימן קע"ג עכ"ל ובאמת
נמשך אחר הבית יוסף שכתב כן אבל הוא טעות כי לא נזכר שם
אלא דדגים עם בשר אסור משום סכנה אבל בחלב לא שמענו
ולא ראינו וכל יומא ויומא נהגינן הכי לבשל דגים בחלב ולאכול
גם בדרכי משה השיג על הבית יוסף בזה וכן בספר באר שבע
דף ק' (שו"ת סי' לה) ושאר אחרונים השיגו עליו בזה וגם בש"ס
פרק כילד צולין (דף ע"ו ע"ב) משמע בהדיא דלית ביה אפילו
משום סכנה ע"ש והוא פשוט: **ו) ונהגו לעשות חלב
משקדים כו' הואיל כו'.** כלומר ולא דמי לדס דגים סוף
סימן ס"ו שמותר לגמרי ואפילו הכי אם כנסו בכלי אסור מפני
מראית עין אא"כ יש בו קשקשים שיכר שהוא דס דגים דהתם
דס גופיה אסור מדאורייתא הילכך הרואה יאמר דאכיל דס בהמה
שאסור מדאורייתא אבל בשר עוף בחלב ממש הוא מדרבנן וליכא
למיחש למראית העין ולכן בשר בהמה בחלב שהוא אסור מדאורייתא יש להניח אצלו שקדים כדי שלא יחשוב הרואה שהוא חלב
ממש וכ"כ בתורת חטאת שם סוף כלל ס"ב ז) ולפ"ז צ"ל דמיירי בבישול דאי לאו הכי אפילו בשר בהמה ליכא איסורא דאורייתא
וא"צ להניח שקדים וכן מוכח בתורת חטאת שם להדיא ע"ש ובסימני תורת חטאת אבל מהרש"ל פכ"ה סימן נ"ב למד מהך דדס
דגים דבפורים וכיוצא בו שרגילים לאכול תרנגולת בחלב שקדים שאסור אם לא שיניח שקדים אצלו בתוכן ג) ובלידן להיכירא ובפרט
גבי בשר עוף דאיכא למיחש טפי שלא ידמו לומר בשר עוף בחלב שרי אפילו מדרבנן כרבי יוסי הגלילי עכ"ל וכן הסכימו האחרונים
וכן נלפע"ד ה) (שוב בא לידי ספר באר שבע (שם סי' יז) ומצאתי שפסק נמי הכי) דהא אפילו במידי דרבנן חיישינן למראית העין
בכמה דוכתי ומהש בש"ס פרק במה בהמה (דף נ"ד) ולא בזוג אע"פ שהוא פקוק משום דמיחזי כמאן דאזיל לחינגא פירש רש"י
לשוק למכור והיינו מראית העין וכדאיתא בפרק במה אשה (סוף דף ס"ד) והוא מוסכם מכל הפוסקים וכמו שנתבאר באורח
חיים סימן ש"ה אע"פ שאיסור מקח וממכר בשבת אינו אלא מדרבנן וכמ"ש באורח חיים (סי' שו וש"ז) ובמושן משפט ס"ס רל"ה
וכן מוכח להדיא בתוס' בכתובות פרק אע"פ (דף ס' ע"א) ד"ה ממעכן כו' דאפילו במידי דרבנן חיישינן למראית העין והכי
משמע בדוכתי טובי:

נקודות הכסף

ג) **ואף כי דברי רמ"א נכונים כו'.** זה אינו כמ"ש בש"ך ס"ק ו':

שמאי אומר מוליכין את הסולם לשובך כו' מ"ש בהר"ן שם (ר: ד"ה ומיהו):

אמרי בינה

ה) **ומהרש"ל והב"ח תלו עצמן כו'. במ"ש קשה להקל נגד התוספות כו'.** רצה לומר דאיתא בפרק כל הבשר תנא אגרא עוף וגבינה נאכלין באפיקורן (היינו דרך הפקר שאינו נזהר בהן) וכתבו שם התוספות וז"ל והעולם נהגו שלא לאכול גבינה אחר בשר כלל ואפילו אחר עוף ואף על גב דתני אגרא עוף וגבינה נאכלין באפיקורן דמשמע דאוכל עוף תחלה ואחר כך גבינה דלמא משום דסבר בשר עוף בחלב לאו דאורייתא ולא קיימא לן הכי ע"כ. ומהרש"ל והב"ח הביאו ראיה דבשר עוף בחלב הוא מדאורייתא ממהרא"י שכתב שקשה להקל נגד דברי התוס' שסבירא להו דבשר עוף בחלב דאורייתא וק"ל:

ו) **שנתערב להב"י כאן בשר בחלב.** כוונתו פשוטה דהב"י רצה לומר דאין לאכול דגים עם בשר וקאמר דאין לאכול דגים עם חלב וק"ל:

ז) **ולפ"ז צריך לומר דמיירי בבישול דאי לאו הכי אפילו בשר**

ז"ל כתב דאינו נכון ולי נראה שהדין עמו [illegible]
בש"ס רש"ל (מאורי מהרש"ל על הטור) שהגיה הטור [illegible]
ובשר חיה כו' אמי שפיר טפי דאין כוונת הטור לקן [illegible]
שיש שם היתר בישול והגאה: **(ג) אבל דגים כו'.** [illegible]
יוסף (קלח: ד"ה דגים) כתוב ומכל מקום אין לאכול דגים בחלב
מפני הסכנה והוא ט"ס וצריך לומר עם בשר כמוזכר באורח חיים
סימן קע"ג וכ"כ בדרכי משה (אות ד) ו) שנתערב להבית יוסף
כאן בשר בחלב ובלבוש (סעיף ג) העתיק כמו שהוא בבית יוסף ואינו
נכון: **(ד) כמו שנתבאר לעיל סימן ס"ו גבי דם.** בדרכי
משה (סי' שו אות ט) ותורת חטאת כלל ס"ב (דין ח) כתב שרש"ל
(יש"ש פכ"ה סי' נב) למד מדם דגים לאסור לאכול בשר עוף בחלב
של שקדים אלא אם כן הניחו משקדים אצלו משום מראית עין
ודמה דבריו שאין ראייה מדם שמצינו בו איסור כרת משא"כ בבשר
עוף בחלב שהוא בדרבנן ואפילו בבהמה אינו אסור אלא דרך בישול
דוקא הלכך לא חשו בזה למראית עין ע"כ ג) ואף כי דברי רמ"א
נכונים וכבר נתפשט המנהג כן מכל מקום נראה שיש להניח
לכתחלה שקדים גם אצל בשר עוף אלא במקום שאין לו שקדים
אין לאסור בשביל זה האכילה דכל מאי דאפשר לן לתקוני
מתקינן ח) ומו דלא גרע מחלב אשה דבסמוך שחשו למראית עין
אבל באם אין לו שקדים אין לאסור האכילה בשביל זה ו) כמו

7

באר הגולה

ז הרשב"א בתשובה: ח בריימא בילה דף ז' וכמנה קמא:

ט הרשב"א בתורת הבית וכ"כ רבינו ירוחם בנתיב (י"ד) [ט"ו] ושאר פוסקים:

גליון מהרש"א

י **בחלב אשה.** והוא הדין חלב זכר דאדם ש"ך ס"ק ט"ז:

יא **אי לאו דגלי לן קרא דשרי.** חולין ק"מ גבי שלוח הקן תקח לך ולא לכלבך (ברובצת על ביצים טמאים) ועיין באשרי פ"ק דבכורות סוף סימן ה':

אמרי בינה

ט) **בדרכי משה השאיר דברי הרשב"א אלו בחלב אשה כו' ודעתו כאן תמוה כו'.** ר"ל דהדין שכתב המחבר כאן הוא מדברי הרשב"א והקשה עליו הדרכי משה דמאי שנא מחלב טמאה דמותר בבישול וע"כ כתב הרמ"א כאן דלדברי המחבר שסבירא ליה כהרשב"א כל שכן דאסור לבשל בחלב טמאה ע"ז כתב הט"ז דדעתו של הרב כאן תמוה דהא הרשב"א כתב בהדיא דבחלב טמאה מותר בבישול כו' וק"ל:

י) **ובזה מיושב מה שהניח בתו"ח דברי הרשב"א בתימה.** היינו

(סעיף ד) **ז) ונראה לפי זה דכל שכן כו'.** לפי דעת הרב דכל שכן הוא נראה דצריך לישב הא דכתבו הטור והמחבר בסעיף ג' מותרים בבישול והנאה והוא משנה ערוכה בפכ"ה (קיג.) ומוסכם מכל הפוסקים דהיינו דמותר מדינא ח) אבל משום מראית העין לא מייירי ונפקא מינה בגווני דליכא למיחש למראית העין כגון לרפואה וכיוצא בו וכמ"ש מהרש"ל פרק כ"ה סימן ק"ב גבי חלב אשה דלרפואה שרי אפילו אין בו סכנה כלל מאחר דאין בו איסור כלל אלא משום מראית העין עד כאן לשונו אי נמי משכחת לה בגווני אחריני דליכא משום מראית העין י) ובזה מיושב מה שהניח בתורת חטאת (כלל סב דין ח) דברי הרשב"א (שו"ת ח"ג סי' רנז) בתימה ע"ש. אכן דברי הפוסקים שכתבו סתמא מותרים בבישול משמע דאפילו משום מראית העין ליכא וכך נראים דברי מהרש"ל פרק כל הבשר (סי' ק) וכך משמע דעת המחבר מדלא כתב בחלב בהמה טמאה גופיה דאסור משום מראית העין לכך נראה לי ברור דשאני התם כיון דעל כל פנים אחד מהן אסור באכילה דודאי בבישול לחודיה ליכא משום מראית העין דהא יכול להיות ט) שמבשל לצורך רפואה או שאר דברים והאי אסור לבשל היינו לאכול וכן מ"ש המחבר בסעיף ה' אסור לבשלם על כרחך צריך נמי לפרשו לאכלם וכהאי גוונא מצינו במקרא ומשנה ה] דאפקיה לאכילה בלשון בישול ע"ש ובכהאי גוונא דוקא הוא דליכא משום מראית העין יב) וע"כ גם לדעת הרב צריך אתה לומר כן דהא אפילו בבשר בהמה טהורה בחלב שקדים ס"ל דאין צריך להניח אצלו שקדים ו] אלא בבישול וכמ"ש בס"ק שלפני זה וא"כ תקשי היאך בישלם מתחלה יחד ודוחק גדול לומר דבשעת בישול היה מניח שקדים אצל הקדירה אלא ודאי דבבישול לחודיה ליכא משום מראית העין והלכך הא דאסור לבשל בשר בחלב אשה היינו לאכול והלכך בשר בהמה טמאה בחלב טהורה או איפכא כיון דעל כרחך לאו לאכלם מבשל להו דהא עכ"פ אסורים משום בשר או חלב טמאה ליכא משום מראית העין כנ"ל וזה אתי נמי שפיר דברי הרשב"א שהניחם הרב בתורת חטאת בתימה

ד [ט] ז אסור לבשל י בחלב אשה מפני מראית העין ז) ואם נפל לתוך התבשיל בטל ואין צריך שיעור:

הגה (ה) ז) ונראה לפי זה דכל שכן דאסור (ז) לבשל לכתחלה בחלב טמאה י) או בשר טמאה בחלב טהורה (ד"ע) [י] ודוקא בשר בהמה ח) אבל בעוף דרבנן אין לחוש:

ה ח ביצים הנמצאים בעופות אם הם גמורות ט דהיינו שיש להם חלבון וחלמון ט) [יא] אף על פי שהיא (ח) מעורה בגידים הרי זה גמורה (ו) ומותר לאכלה בחלב

בחלב אשה בסמוך וכן משמע לשון רמ"א שכתב יש להניח כו' דמשמע בדיעבד אז שאי אפשר להניח לא מעכב האכילה בשביל זה: (סעיף ד) **(ה) ונראה לפי זה כו'.** ט) בדרכי משה (אות ג) השאיר דברי הרשב"א (שו"ת ח"ג סי' רנז) אלו בחלב אשה נ"ע דמאי שנא מחלב טמאה דמותר בבישול ודעתו כאן תמוה מאד דהא בתורת הבית (אורח ב"ג ש"ד פד ע"ג) כתב הרשב"א בהדיא דבחלב טמאה מותר בבישול והנאה ולא זכר שום איסור מראית עין ונלע"ד דאין זה קל וחומר דנראה דלא גזרו משום מראית עין אלא במידי דבשר לאכילה כל אחד לחוד דאז דומה לבשר טהור וחלב טהור ומשום הכי בבישול עם חלב שקדים צריך להניח שם שקדים לכתחלה ובחלב אשה שגם כן מותר כל שפירש ממנה כמ"ש בסימן פ"א (ס"ז) ע"כ אסור לבשל עם בשר משום מראית עין משא"כ בחלב טמא או הבשר טמא אין דומה לבשר בחלב של טהורים ועל כן לא גזרו שם מפני מראית עין כנלע"ד ברור. אלא שאין בידי להקל במה שהחמיר רמ"א ומ"מ פשוט בעיני דלפי זה יא) כ"ש שיש לאסור מפני מראית עין לבשל בשר עוף בחלב שגזרו בו רבנן בהדיא איסור בשר בחלב ולחד תנא הוי באמת דאורייתא וכן משמע מדברי ד"מ דבשר עוף בחלב גרע טפי מטומאה בחלב ולא כמ"ש בלבוש (סעיף ג) דבזה מותר מפני מראית עין משום דמנכרי דודאי מצינו לפעמים שנאתך בעצין אלא מינכר ותו דהרואה לא ידע לחלק בין בשר עוף לבשל בהמה ובאמת פלוגתא דתנאי היא ותו דרש"ל כתב בפרק כ"ה סימן נ"ב דבבשר עוף איכא למיחש טפי שלא יטעו לומר בשר עוף בחלב שרי כדברי יוסי הגלילי עכ"ל ולשון לכתחלה שזכר רמ"א כאן וכן בסמוך (ס"ו) גבי חלב מתה לענין בישול נראה שנתכוין שם ליזהר במקום שאין צורך גדול אבל במקום צורך לרפואה אף שאין סכנה בדבר יש להתיר בשר בחלב במה שאין האיסור אכילה אלא מדרבנן וכל שכן חלב טמאה או בשר טמא כנלע"ד: (סעיף ה) **(ו) ומותר לאכלה בחלב.** ג] רש"ל הקשה על זה פכ"ה סימן ב' מאי שנא מחלב

סי' פ"ו) פסק שאם מעורים בביצים ודוחק לומר דיש לחלק בין איסור דאורייתא בפני עצמו משא"כ בבשר בחלב ולהקל בבשר בחלב ואי אפשר לומר החלבון דא"כ איך שייך לומר שלא היו צריך לחלק ולומר דלענין איסור אבר אין בהם טעם בשר כלל וכל זה דוחק כל זמן שמעורה חשיב כבשר לכל מילי

[ט] **אסור לבשל כו' ואם כו'.** כמ"ש

אסור ואינו מותר רק בנפל לתוך תבשיל ד יהיה מוכח דגם בבשר בהמה אין אוסרים ו וכן משמע לשון הרמ"א שכתב יש להמ בהמה: ז) **ואם נפל לתוך התבשי** אסור לו ולמי שנעשה כן בטבילו עיין לעיל (ס

(ז) **לבשל.** והט"ז כתב שאין זה כ"ש עצמו לא גזרו בו משום מראית עין דלא אחד מותר בפני עצמו כמו חלב שקדים שאין בידי להקל במה שהחמיר רמ"א (וז"ל) דהא דכתבו הטור והמחבר בס"ג היינו מדינא אבל משום מראית עין לא בגווני דליכא למיחש משום מראית עין והנה נ"ל לתרץ כל הקושיות של הרבין ומתוך כך פסקו דלא כוותיה אלא אף עין. ולענ"ד נראה דרמ"א אינו אלא שקשה לו על הרשב"א משום מראית עין ולא כתב דאסור וחיה מסופק מאחר דאמרינן בגמרא מותר לגמרי ולא תיישינן כו' באכילה חיישינן דוקא בשר בחלב סי' לרבינו אשר שקדים דלא חלב אם לא שקדים בחלב אם לא בבשר בהמה טמאה אבל בבשר בהמה טהורה אינו אסור אלא מדרבנן ולא אמרינן

ב׳) אבל אם אין לה אלא חלמון כו׳. משמע אע״פ שאינה מעורה דכל שלא נגמר אלא החלמון כגוף הבשר מינהו כדכתב הרשב״א (תוה״ק ב״ג ש״ד פד:, ומרוך שם) ובספרי המרכבי בזה והעליתי דלכתחלה אין לאכול בחלב אפילו אותן שנגמרו בחלמון וחלבון וקליפתן רכה עדיין אפילו אינן מעורות [ג] וכדעת רשב״ם והמרדכי (בילה סי׳ תרנ) והאגודה פרק קמא דבילה (סי׳ ט) והטעריס סימן ע׳ ואיסור והיתר הארוך (כלל מב דין מ) ומהרא״י בהגהת שערי דורא (סי׳ ע ס״ק א) אבל בדיעבד אם נתבשלו עם חלב גרמה ז] כיון דבה״ג דף ל״ה (ע״ג) (ע״ד) יג) פסק כר׳ יעקב וכן הוא בכל נוסחאות הרי״ף שלפנינו בפרק קמא דבילה (ג:) וכן כתוב בשלטי הגבורים פרק כ״ה (דף תשט״ו ע״א) (ז. אות ב) בשם הרי״ף וגם דעת הר״ן מוכח כן אם לא נגיה בדבריו בפכ״ה (חולין ז. ד״ה השותט) וכן הוא דעת הר״ר יונתן שהובא בארחות חיים (הל׳ איסורי מאכלות סי׳ עב ד״ה השותט) ובכל בו ר״ס ק״ו וכן מוכח דעת רשב״ם וסייעתו הנזכרים להלכה כרבי יעקב דאל״כ א״א לישב הסוגיא דפ״ק דבילה לדבריהם וכ״כ האגודה פא״ט סימן ס״ב להדיא ד] וגם בירושלמי (ריש בילה) פסק בהדיא כרבי יעקב וכן משמע קצת בש״ס דילן (בילה ז.) דבתרתי ליתני מהדר לאוקמי ברייתא כותיה ודלא כשלטי הגבורים שם שהניח בקושיא מה שפסק הרי״ף ח] (כראב״ד) [כרבי יעקב] גם הב״י ושאר אחרונים כתבו סתמא דכל הפוסקים פסקו כת״ק וזה אינו וכמ״ש ט] ובגר הוכחתי יד) דהעיקר דגמורות היינו שנגמרו בחלמון וחלבון גרמה דאם אותן שקליפתן רכה מעורות אפילו דיעבד אסור ואם אין מעורות מותר אבל אותן הקטנים שלא נגמרו אלא בחלמון לבד אפילו אינן מעורות אסור אפילו דיעבד דבגוף הבשר נינהו וכן פסק בתורת חטאת כלל ע׳ (דין א) אלא שלא חילק שם בין מעורות או לאו ומשמע שם מדבריו דאותן שנגמרו בחלמון וחלבון אפילו מעורות מותר בדיעבד והעיקר כמ״ש טו) גם ל״ע קצת למה לא הגיה כאן כלום מיהו גרמה דאפילו לא נגמר אלא החלמון והן מעורות יש להקל במקום הפסד מרובה וכהאי גוונא דכדאי הם רש״י (בילה ו: ד״ה בילים גמורות) ותוספות (ז. ד״ה ומלא) והרא״ש (סי׳ מ) והטור ורבינו ירוחם (נט״ו מ״ה אות כח קנ:) לסמוך עליהם בכהאי גוונא טז) גם נ״ל דלדעתם מעורות היינו אותן הקטנים שנגמרו בחלמון לבד המעורין ומחוברים בבשר השדרה ודלא כמ״ש בבית יוסף דלסברת הטור בשם רש״י היינו כשפירשו מן בשר השדרה ואית בהו שורייקי סומקי ואחריו נמשך העטרת זהב (סעיף ד) דרש״י גופיה לא פירש כן גם בלישנא קמא ובלישנא בתרא בש״ס מוכח בהדיא דלא כהבית יוסף אלא כדפירשתי גם דברי מהרש״ל פכ״ה סימן ב׳ תמוהים בענין זה הגיות היתר אפילו פ״ק דבילה סימן י״ט ע״ש וכל זה מדינא אבל מהרא״י (הגש״ד סי׳ ע ס״ק ד) כתב וכמדומה שאין הנשים נוהגות בזה מיהו נגמרו לגמרי וגם הקליפה חיצונה קשה לגמרי ע״ש ונמשכו אחריו מהרש״ל (פכ״ה שם) והרב בתורת חטאת שם במנהג זה מיהו משמע מדברי מהרא״י ומדבריהם שם דאינו אלא חומרא בעלמא והלכך במקום שאין מנהג אין לחוש לזה כלל והב״ח בקש לתלות טעם דהמנהג הוא דין ואין דבריו מוכרחים ע״ש: **יא) אסור לבשלם בחלב.** כלשון הזה כתב גם כן העטרת זהב (שם) והרא״ש מגומגם דהא לבשל פשיטא דשרי דאפילו עוף גופיה נתבאר לעיל בסעיף ג׳ דמותר בבישול אף מדרבנן אלא האי לבשלם לאכלם. ודין מליחת בילים הנמצאים בעוף נתבאר לעיל סימן ע״ה (ס״א ס״ק יב) ע״ש: **יב) אבל אם אכלם בפני עצמן.** אם הם מעורים עדיין בשכול כן הוא בארחות חיים שם ומשמע שם אפילו לא נגמר אלא החלמון וגם הם מעורות בבשר השדרה: (סעיף ו) **יג)**

שכתב רשב״א (תוה״ק בית שני ש״ג נב.) הביאו הטור סימן פ״ו (קנו:) בהכה תרנגולת על זנבה כו׳ דאם היה מעורה בגידין הוי כבשר מן החי וא״ל שאני התם דיש איסור דאורייתא דמנא ליה לחלק ומיהו וז״ל דמ״ש לעיל שלא נגמרו היינו שלא נגמרו כל צרכן ואע״פ שיש להם חלמון וחלבון והיה ראוי לאוכלן בחלב אפילו הן מעורות בגידין והטעם לפי שאין להם טעם בשר כלל אבל כשהכה עד שהפילה כל זמן שהם מעורים חשוב כבשר מן החי ולאו בטעם תליא מילתא עכ״ל וכתב על זה שכל זה דוחק להלכה אלא כל זמן שמעורה בגידין חשוב כבשר לכל מילי כו׳ וכתב בשם מהרא״י (הגש״ד סי׳ ע אות ד) וכמדומה שנהגו הנשים איסור אפילו אם הקליפה המילונה קשה לגמרי וכו׳ ואין להחמיר בזה אלא לכתחלה אבל בדיעבד כל זמן שנגמרה הקליפה אפילו בקרום לבן לחוד סגי ואין עליו דין בשר כלל עכ״ל וע״ל סימן ע״ה (ע״ז ס״ק ה) לענין מליחה עם בשר מ״ש בשם רש״ל (שם):

ב׳) אבל אם אין לה אלא חלמון
יא) אסור (ט) (יב) **לבשלם בחלב יב)** [יב] **אבל אם אכלם בפני עצמם מותר לאכול אחריהם גבינה או חלב:**
ג׳ יא) המעושן [יד] **יב) והמבושל בחמי טבריה יג)** (יג) (יא) **אין לוקין עליו**
יג וכן יא) המבשל בשר במי חלב (יד) [טו] יב) **או יד) בחלב** (יב) **יד) מתה או**

באר הגולה

י מרחות חיים בשם ה״ר יהונתן:

יא טור בשם הרמב״ם שם והוא בעיא בירושלמי דנדרים ולא איפשטא:

יב שוה למעושן דהא אין מיבין עליו בשבת:

יג בריתא תולין דף קי״ד: יד דלא כשמואל וכמ״ד שם דאין איסור חל על איסור:

דגול מרבבה

[ג] **וכדעת רשב״ם והמרדכי והאגודה.** שהם מפרשים דגמורות דקאמר תנא קמא היינו שכבר נתקשה הקליפה המילונה ולדבריהם ר׳ יעקב להקל בא שדוקא מעורות בגידין אסורות אבל אם אינן מעורות אע״פ שלא נתקשה קליפה המילונה מותר:

גליון מהרש״א

יב **או בחלב מתה.** וחלב בן פקועה עיין שער המלך סוף פ״ג מאסורי מזבח ובתשובות חתם סופר סימן י״ד:

אמרי בינה

יג) **פסק כר׳ יעקב כו׳ דאם לא כן אי אפשר לישב הסוגיא דפרק קמא דביצה לדבריהם כו׳.** רצה לומר דאיתא בפ״ק דביצה השוחט את התרנגולת ומצא בה ביצים גמורות (פירש רש״י ואפילו בלא קליפה לבנה אלא שהחלמון לבדו גמור ואף על פי שמעורה

והוה ליה לומר אלמא דעל כל פנים ניחא דכיון דקמני בהן בריתא המבשל כרחך דמיירי מאכילה דבשול אפילו בחמיו סיפא נותר ופיגול מיירי מאכילה ודוק] ו״ל על דס בחלב דלמאי אמרו חז״ל לגזרו הא בלאו הכי לא יאכלו משום דס ואם כן הוי משול והנאה לכולי עלמא ולע״ג: יב) אבל [בשר מתה] בחלב חיה חייב וכן כתב בית ה שהוא מגומגם כמ״ש הדרישה: יג) **או נשחט** בן פקועה אם מקרי חלב שהוטה כיון דממעטינן לה אינה ראויה להיות אם וזה לא שייך לבן פקועה

(ט) **לבשלם.** כתב הש״ך דהלשון מגומגם דשרי דאפילו עוף גופיה נתבאר בס״ג ד מדרבנן אלא האי לבשלם ר״ל לאכלם ו האחרונים שלא לאכול שום ביצים הנמצא אפילו קליפה החיצונה קשה מדרש״ל בדיעבד אפילו נגמר בקרום לבן לחוד סגי

(יא) **אבל אם אין לה.** עיין ש״ך סק״ח יוסף בפירוש מעורה בגידים ועיין כשער בחלב אסורות מ״ש לישב דעת מכן הכתה יוסף ל עיין בחר היטב ועיין בשחלת יעקב ד המנהג דוקא במחלת כמעי לחה מחר בחייב כדברה אפילו אם הקליפה אם ע״ש: (יג) **אין לוקין עליו.** עיין בחר מ״ש בשם הש״ך ובתחילת בגמ״ל מיירי בשל אדם ואפשר דאם אמתה. עיין בחר סעיף. ובמחבר בגר״ר בגמרא pp המבשל מחברין דשין דאינו אלא דאינו בחר אחוטה ופטור או דאינו בחר

ג׳ דאסור בחלב אפילו אם הקליפה אינה מעורה בגידים אבל אם אינן מעורות אע״פ שלא נתקשה קליפה המילונה מותר

(יב) **אבל אם אכלם בפני עצמן.** אם הם מעורים עדיין בשכול כן הוא בארחות חיים שם ומשמע שם אפילו לא נגמר אלא החלמון וגם הם מעורות בבשר השדרה: (סעיף ו) **יג)**

כחל וק"ל: **טו)** ואין לוקין על אכילתו משום בשר בחלב. כלשון הזה כתב הרמב"ם (מאכ"א פ"ט ה"ו) ומשמע דעמו דמשום בשר בחלב הוא דאין לוקין על אכילתו יג הא משום דם לוקין על אכילתו אף על פי שבשלו דס"ל דם שבשלו עובר עליו ה) מיהו אנן קיימא לן דדם שבישלו או שמלחו אינו אלא מדרבנן וכמו שכתבתי לעיל סימן ס"ט ס"ק (ל"ט) [מ"ב] ובכמה דוכתי: **טז)** וחלב זכר לא מקרי חלב כו'. משמע דכיון דלא מקרי חלב יא) ולית ביה אפילו איסור דרבנן אינו אוסר המאכל ובאיסור והיתר האורוך שם (כלל נא דין יג) כתב דלא גרע מחלב אשה ומדברי הרב המגיד פ"ט מהלכות מאכלות אסורות (ה"ו) נראה דחלב זכר אסור מדרבנן וכתב שכן נראה מדברי הרמב"ם שהעתיק המחבר לשונו וכן משמע קצת בש"ס פכ"ה (דף קי"ג ע"ב) דאמר שמואל התם בחלב אמו ולא בחלב זכר בחלב אמו ולא בחלב שחוטה ואם כן כיון דמחד קרא מפיק להו וחלב שחוטה קיימא לן דמדרבנן מיהא אסור וכדלקמן סימן ל' ה"ג בחלב זכר ונראה דהרב המגיד מייירי בחלב זכר של בהמה וכדפירש רש"י בש"ס שם וז"ל ולא בחלב זכר שהיה לו חלב מועט מן הדדים כגון אם נשתנה והיו לו דדים וכן פירש מהרש"ל שם סימן ק' וכן מוכח מהש"ס שם להדיא דקאמר בתר הכי בעי מייניה המבשל בחלב גדי שלא הניקה מהו אמר ליה מדאיצטריך לשמואל למימר בחלב אמו ולא בחלב זכר זכר הוא דלא אתי לכלל אם אבל האי כיון דאתי לכלל אם אסור ש"מ דבחלב זכר של בהמה איירי אבל בחלב זכר דאדם פשיטא דלא גרע מחלב אשה ולפ"ז המחבר שהעתיק לשון הרמב"ם דמשמע מייניה דגם בחלב זכר פטור אבל אסור והרב בהג"ה לא פליגי: **יז)** ומי חלב כו'. וכתוב יב) באיסור והיתר האורוך שם (דין יב) דאפילו אותו מי חלב שנשאר אחר שעושין הגבינות וכמו שכתב המחבר בסעיף שאחר זה (ס"ח) אוסר המאכל:

יח) יש אומרים דאסור לחתות האש כו'. ובמרדכי שם (בשלעי הגיטורים על המרדכי ע"ז פרק ב' אות ט) כתב שאסור לבשל יג) בשר בבית ישראל בקדירה של גוי שמא יחתה הישראל כו' לכן צריך לשפחות גויות שתי קדרות אחת של בשר ואחת של חלב וכן פסק בתורת חטאת סוף כלל ע"ו (דין יב) מיהו בשר לאו דוקא אלא הוא הדין שאר דברים דאל בחר טעמא מיהו אין בזה אלא חומרא בעלמא ואין העולם נזהרין בזה: **יט)** דאסורים בהנאה. הייגו טו) יד) כשהדיחם במים רותחים ועירבם כך רותחין הא לאו הכי אינו אסור בהנאה כיון דאינו אסור מן התורה אלא דרך משל וכדלעיל בסעיף א' וסעיף ג':

כ) ורגילות להתערב שם בשר בחלב. והא דלא מיתסר מהאי טעמא לחפיפת הראש שהרי נהנה משום דלרחוץ ראשו כיון שאינו דבר של אכילה לא חשיב הנאה (ב) כיון שאינו נהנה מגוף האיסור וכמו שיתבאר לקמן סימן ל"ד (ס"ג) עיין שם ועיין לקמן סימן ק"ח (ס"ד) [סעיף ה'] בהג"ה וסוף סימן קנ"ה בהג"ה. **כא)** ואף לכתחלה כו'. עיין בתורת חטאת כלל ע"ו (דין יג) ומשמע שם דבקדירות של מתכות אין להתמיר אפילו לכתחלה משום דאף אם היה ניתז טו*) היה חוזר ומתלבן על ידי האש עיין שם:

בחלב טו זכר או שבישל [טז] טז דם בחלב פטור טו) ואין לוקין על אכילתו משום בשר (יג) בחלב:

הגה **טז)** [יז] וחלב זכר לא מיקרי חלב (יד) כלל ואם נפל לתוך קדירה של בשר אינו אוסר [יח] אבל חלב מתה יז) [יט] (טו) ומי חלב אוסרים המאכל כמו חלב עצמה ואפילו בבישול יש לאסור לכתחלה (כן משמע באורוך כלל נ"א): **יח)** יד) יש אומרים דאסור (טז) לחתות האש תחת קדירה של גוי לפי שהם מבשלים בהם פעמים חלב פעמים בשר והמתתה תחת קדירה שלהם בא לידי בישול בשר בחלב (הגהת מרדכי פרק כל הגלמים): עוד כתבו דאין לערב מים שהדיחו בהם כלי בשר עם מים שהדיחו בהם כלי חלב וליתן לפני בהמה **יט)** דאסורים בהנאה (מהרי"ו): טו עוד כתבו דהכלי שעושין בו מים (יז) לחפיפת הראש אין לשמש בו דעושין אותה מאפר שעל הכירה **כ)** ורגילות הוא להתערב שם בשר וחלב (מהרי"ל) ולכן יש לאסור גם כן להשתמש מן (יח) הקדרות של התנורים שבבית המורף משום דנתזיז עליהם לפעמים בשר וחלב מן הקדרות שמבשלים בתנורים (מהרי"ו) ובדיעבד אין לאוסר בכל זה **כא)** ואף לכתחלה אין בזה

נקודות הכסף

ה) (הגה) נמשך אחר דברי ב"י (קלח: ד"ה כתב הרמב"ם) ומביא ב"י רש"י בפרק כל הבשר דף ק"ט ע"א (ד"ה הלב קורעו) דסובר דחייב כרת וכתב ב"י וס"ל לרש"י דהיא דקומץ (מנחות כא.) אתיא דלא בהלכתא ונראה שאינו דעת הרמב"ם ע"ש משמע מדברי דלא

9

אר הגולה
טו במימרא דשמואל שם:
טז שם ובגרייתא שם:

גליון מהרש"א
יג **הא משום דם לוקין על אכילתו.** וכן בחלב מתה לוקין משום נבילה עיין בבית יוסף ובלחם משנה פ"ט ממאכלות אסורות בדין זה מהסס על הבית יוסף דהא חלב טמאה אין לוקין עליו ואני איני מבין מה הפרש בין חלב נבילה לבין ביצת נבילה דמותר מדאורייתא כמש"כ בש"ך לעיל סימן פ"ו ס"ק ח' והרי ביצים גמורות נמי ראוי להיות אסורים משום אבר מן החי אי לאו דגלי קרא כמש"כ בש"ך לעיל בסמוך ס"ק ט' וכן חלב לעיל סימן פ"א ס"ק י"ב ולמה הביצה מותרת כיון שנגמרה קודם שנתנבלה וחלב שנגמרה אסורה:

יד **יש אומרים דאסור לחתות האש כו' לידי בישול בשר בחלב.** עיין ש"ך ס"ק י"ח דאפילו שאר דבר אסור לבשל ויש ראיה לכאורה מכאן דבשר וחלב שכבר נתבשל יחד אסור לבשלו שנית ועיין גליון ריש סעיף א':

טו **עוד כתבו כו' דעושין אותה מאפר.** עיין ט"ז סימן צ"ה ס"ק ט"ו ובתשובות צמח צדק כתב ליישב דהכא אסור לכתחלה לשמש כדין כל טעם לפגם דאסור לכתחלה ע"ש סימן צ"א